

## คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

### การใช้อักษรย่อ

อักษรย่อในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ใช้อ้างอิงจากฎีกา ภาษาบาลี พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และอรรถกถาภาษาไทย ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย เรียงตามคัมภีร์ดังนี้

### พระวินยปิฎก

|                |                          |            |
|----------------|--------------------------|------------|
| วิ.มหา. (บาลี) | = วินยปิฎก มหาวิภังคปาติ | (ภาษาบาลี) |
| วิ.มหา. (ไทย)  | = วินยปิฎก มหาวิภังค์    | (ภาษาไทย)  |
| วิ.ม. (บาลี)   | = วินยปิฎก มหาจุลคปาติ   | (ภาษาบาลี) |
| วิ.ม. (ไทย)    | = วินยปิฎก มหาวรรค       | (ภาษาไทย)  |

### พระสุตตันตปิฎก

|                  |                                           |            |
|------------------|-------------------------------------------|------------|
| ที.ม. (บาลี)     | = สุตตฺตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวคฺคปาติ         | (ภาษาบาลี) |
| ที.ม. (ไทย)      | = สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค            | (ภาษาไทย)  |
| ที.ป.า. (บาลี)   | = สุตตฺตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฏิกวคฺคปาติ       | (ภาษาบาลี) |
| ที.ป.า. (ไทย)    | = สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฏิกวรรค          | (ภาษาไทย)  |
| ม.มฺ. (บาลี)     | = สุตตฺตปิฎก มัชฌิมนิกาย มุลปณฺณาสกปาติ   | (ภาษาบาลี) |
| ม.มฺ. (ไทย)      | = สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มุลปณณาสก       | (ภาษาไทย)  |
| ม.อ. (บาลี)      | = สุตตฺตปิฎก มัชฌิมนิกาย อุปรปณฺณาสกปาติ  | (ภาษาบาลี) |
| ม.อ. (ไทย)       | = สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย อุปรปณณาสก      | (ภาษาไทย)  |
| ลํ.ส. (ไทย)      | = สุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สคาถวรรค       | (ภาษาไทย)  |
| ลํ.นิ. (ไทย)     | = สุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย นิทานวรรค      | (ภาษาไทย)  |
| ลํ.ม. (ไทย)      | = สุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย มหาวารวรรค     | (ภาษาไทย)  |
| ลํ.ข. (ไทย)      | = สุตตันตปิฎก สังยุตตนิกาย จันทรวารวรรค   | (ภาษาไทย)  |
| อง.จตุกก. (บาลี) | = สุตตฺตปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกกนิปาตปาติ | (ภาษาบาลี) |
| อง.จตุกก. (ไทย)  | = สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต    | (ภาษาไทย)  |
| อง.จก. (บาลี)    | = สุตตฺตปิฎก อังคุตตรนิกาย จกนิปาตปาติ    | (ภาษาบาลี) |
| อง.ทสก. (บาลี)   | = สุตตฺตปิฎก อังคุตตรนิกาย ทสกนิปาตปาติ   | (ภาษาบาลี) |
| อง.ทสก. (ไทย)    | = สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ทสกนิบาต      | (ภาษาไทย)  |
| อง.ปญจก. (ไทย)   | = สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ปญจกนิบาต     | (ภาษาไทย)  |
| ขุ.ธ. (บาลี)     | = สุตตฺตปิฎก ขุทฺทกนิกาย ธมฺมปทปาติ       | (ภาษาบาลี) |

|               |                                            |            |
|---------------|--------------------------------------------|------------|
| บุ.ธ. (ไทย)   | = สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ธรรมบท            | (ภาษาไทย)  |
| บุ.อุ. (บาลี) | = สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย อุทานปาติ         | (ภาษาบาลี) |
| บุ.อุ. (ไทย)  | = สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย อุทาน             | (ภาษาไทย)  |
| บุ.ม. (บาลี)  | = สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย มหานิเทศปาติ      | (ภาษาบาลี) |
| บุ.ม. (ไทย)   | = สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย มหานิเทศ          | (ภาษาไทย)  |
| บุ.จู. (บาลี) | = สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย จุฬนิเทศปาติ      | (ภาษาบาลี) |
| บุ.จู. (ไทย)  | = สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย จุฬนิเทศ          | (ภาษาไทย)  |
| บุ.ป. (บาลี)  | = สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ปฏิสัมภิตามคคปาติ | (ภาษาบาลี) |
| บุ.ป. (ไทย)   | = สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ปฏิสัมภิตามรรค    | (ภาษาไทย)  |
| บุ.อป. (ไทย)  | = สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย อปทาน             | (ภาษาไทย)  |

#### พระอภิธรรมปิฎก

|                |                              |            |
|----------------|------------------------------|------------|
| อภิ.สง. (บาลี) | = อภิธมฺมปิฎก ฐมฺมสังคณีปาติ | (ภาษาบาลี) |
| อภิ.สง. (ไทย)  | = อภิธรรมปิฎก ธรรมสังคณี     | (ภาษาไทย)  |
| อภิ.วิ. (บาลี) | = อภิธมฺมปิฎก วิภังคปาติ     | (ภาษาบาลี) |
| อภิ.วิ. (ไทย)  | = อภิธรรมปิฎก วิภังค์        | (ภาษาไทย)  |

#### ปกรณ์วิเสส

|                  |                     |            |
|------------------|---------------------|------------|
| เนตฺติ. (บาลี)   | = เนตติปกรณ์        | (ภาษาบาลี) |
| เนตฺติ. (ไทย)    | = เนตติปกรณ์        | (ภาษาไทย)  |
| วิสุทฺธิ. (บาลี) | = วิสุทฺธิมคฺคปกรณ์ | (ภาษาบาลี) |
| วิสุทฺธิ. (ไทย)  | = วิสุทฺธิมรรคปกรณ์ | (ภาษาไทย)  |

#### อรรถกถาพระสุตตันตปิฎก

|                 |                                                |            |
|-----------------|------------------------------------------------|------------|
| ที.ม.อ. (บาลี)  | = ทีฆนิกาย สุมังคลวิลาสิณี มหาวคฺคอกุฏฐกถา     | (ภาษาบาลี) |
| ที.ม.อ. (ไทย)   | = ทีฆนิกาย สุมังคลวิลาสิณี มหาวรรคอรรถกถา      | (ภาษาไทย)  |
| ม.มฺว.อ. (บาลี) | = มัชฌิมนิกาย ปปฺพจสุทฺธิ มุลปฺณณาสกอกุฏฐกถา   | (ภาษาบาลี) |
| ม.มฺว.อ. (ไทย)  | = มัชฌิมนิกาย ปปฺพจสุทฺธิ มุลปฺณณาสกัฏฐอรรถกถา | (ภาษาไทย)  |
| บุ.ธ.อ. (บาลี)  | = ขุททกนิกาย ฐมฺมปทอกุฏฐกถา                    | (ภาษาบาลี) |
| บุ.ธ.อ. (ไทย)   | = ขุททกนิกาย ธรรมบทอรรถกถา                     | (ภาษาไทย)  |

#### อรรถกถาปกรณ์วิเสส

|               |                   |            |
|---------------|-------------------|------------|
| สงฺคห. (บาลี) | = อภิธมฺมตฺถสงฺคห | (ภาษาบาลี) |
| สงฺคห. (ไทย)  | = อภิธมมัตถสังคหะ | (ภาษาไทย)  |

### การใช้หมายเลขย่อ

พระไตรปิฎกภาษาไทย จะแจ้งเล่ม ข้อ หน้า เช่น อัง.นกก. (ไทย) ๒๒/๔๐/๓๒๖ หมายถึง สุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย จักกนิบาต เล่ม ๒๒ ข้อ ๔๐ หน้า ๓๒๖ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

อรรถกถาภาษาไทย ในกรณีเลข ๓ ตอน หมายถึง การแจ้งเล่ม ภาค หน้า เช่น อัง.เอกก.อ. (ไทย) ๑/๒/๕๗-๘๑ หมายถึง มโนรลปุรณี อังคุตตรนิกาย เอกนิบาต อรรถกถาแปล เล่มที่ ๑ ภาคที่ ๒ หน้า ๕๗-๘๑ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในกรณีเลข ๔ ตอน หมายถึง การแจ้งเล่ม ภาค ตอน หน้า เช่น ขุ.ธ.อ. (ไทย) ๑/๒/๑/๑๐ หมายถึง ขุททกนิกาย ชัมมบทอรรถกถา เล่มที่ ๑ ภาคที่ ๒ ตอนที่ ๑ หน้า ๑๐ ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ปกรณ์วิเสส ภาษาบาลี ยกเว้นวิสุทธิมรรคปกรณ์ จะแจ้งเล่ม หน้า ที่ไม่จัดเป็นลำดับเล่ม จะแจ้ง หน้า เช่น มลินท. (บาลี) ๖๖ หมายถึง มลินทปญฺหปกรณ์ หน้า ๖๖ ฉบับมหาจุฬาปกรณ์วิเสส

วิสุทธิมรรคปกรณ์ จะแจ้งข้อ หน้า เช่น วิสุทธิ. (ไทย) ๔๕๕/๗๔๔ หมายถึง วิสุทธิมรรคปกรณ์ ข้อ ๔๕๕ หน้า ๗๔๔ ฉบับ ๑๐๐ ปี สมเด็จพระพุทธาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถร)